

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 2

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 598 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 29-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Ilm-fanga baxshida umr Baxtiyor Islamov	8
Kichik biznesni rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyotni keng tatbiq qilishning ahamiyati Gulnora Abdurahmonova Kalandarovna, Sanjar Baxodirovich G’oipnazarov	10
Brand Capital as a Determinant of Institutional Prestige and Student Choice in the Higher Education System ... Zufarova Nozima Gulamiddinovna	16
Inson va atrof-muhit dialektikasi: nomutanosiblik ko’rsatkichlari va ekologik muammolar Butaboyev Maxammadjon Tuychiyevich, Maxmudov Nosir Maxmudovich	24
Yashil budjetlashtirish va uni O’zbekistonda joriy etish istiqbollari Meyliev Obid Raxmatullayevich, Gofurova Kamola Xayrulla qizi	30
Iqtisodiyotda ta’lim va fan integratsiyasining asosiy yo’nalishlari Yormatov Ilmidin Toshmatovich	35
Transport vositalari va yo’llar turizm transport infratuzilmasini rivojlantirishning muhim omilidir Aqzamov Shaxboz Akmalovich	39
Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali samaradorligini oshirish A. X. Salamov	44
Biznes-reja baliqchilik xo’jaligi rivojlanishi uchun asos sifatida Dosmurotova Shaxista Kengashovna	48
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog’liqligi Axmediyeva Aliya Toxtarovna	55
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	63
Tijorat banklari depozit operatsiyalari samaradorligini oshirish muammolari va ularni bartaraf etish yo’llari Shamsiyev Nodir Muratovich	67
Hududlarni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning samaradorligini oshirish masalalari Shagazatov Oybek bahodirovich	72
Hududlar biznes muhitini rivojlantirish va samarali boshqarish yo’nalishlari Davlatov Sanjar Abdimannonovich	76
Ijtimoiy rivojlanish xulq-atvor paradigmasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishning nazariy asoslari Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	80
Korxonalar innovatsion faoliyatida raqamli transformsiyaning muhim yo’nalishlari Yuldasheva Kamola Miraliyevna	84
O’zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish (Buxoro viloyati misolida) Yoriyeva Farangiz Murodillayevna	89
Innovatsion tadbirkorlik muhitini kompleks baholashda xalqaro tashkilotlar tajribasi Nazarova Umida Avazovna	94
Turizm faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish samaradorligini oshirishning ayrim usullari Mirzaxodjayev Alisher Botirovich	98
Globallashtirish sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqirish Mirzayev Musurmon Umidullayevich	103
Surxondaro viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va tadbirkorlikning o’rni va ahamiyati Fayziyeva Aziza Azamat qizi	108
Ta’lim muassasalarida xarajatlarni moliyaviy nazorat etishning samaradorligi tahlili Eshonqulov Davlatjon Rajabboyevich	113
Ta’minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	119
Blokcheyn texnologiyasida xavfsizlik masalalari Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	123
Развитие цифровой трансформации банковского сектора Республики Узбекистан Абдурахманова Матлуба Махамдаминовна	129

Asosiy fondlarni hisoblash va baholash usullarini takomillashtirish istiqbollari.....	135
Rixsimbayev Odiljon Qobiljonovich	
Marketingda tovar harakati tizimini optimallashtirish va modellashtirish	141
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Kamola Abdujabborovna Pardayeva	
Iqtisodiy rivojlanish uchun strategik taqsimlash strategiyalari:	
Investitsion Fond Portfellarning qiyosiy tahlili.....	148
Sultonboeva Munira bahodirovna	
Soliq munosabatlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati: ilmiy-nazariy qarashlar.....	154
Axrorov Zarif Oripovich, Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li	
Взаимосвязь инвестиционной стратегии с оценкой эффективности инвестиционного проекта	159
С. С. Алиева, А. Назаров	
Erkin iqtisodiy zonalarining faoliyati va boshqaruv mexanizmini takomillashtirish.....	167
Sheraliyeva Saida Azatovna	
Xizmat safari xarajatlari hisobining huquqiy asoslari	170
Ergashev Sarvar Xudoynazarovich	
Инклюзивное образование и его особенности.....	175
Зайнутдинова Умида Джалоловна	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	179
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Mamlakatda soliq qarzdorligi vujudga kelishining asosiy sabablari va ularni qisqartirish yo'llari.....	184
Hakimov Ulug'bek Furqat o'g'li	
Mulk qiymatini baholash tushunchasi, baholash obyektlari, baholanadigan qiymat turlari.....	188
Izbosarov Boburjon Bahriddinovich, Yoqubboyev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta xizmatlarining zamonaviy transformatsiyasi.....	193
G. Adilova	
Biznes subyektlarida samaradorlik masalalarini o'yinlar nazariyasi usuli bilan baholash.....	197
Mardiyev Nurali	
Yengil sanoatda "lean production" konsepsiyasini tatbiq etishning amaliy jihatlar.....	203
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
Soliq salohiyatini baholash usullari va ularning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta'siri tahlili	207
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
Ko'chmas mulk bozorini baholashning institutsional asoslari	213
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	221
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
O'zbekistonning bank-moliya tizimi hamda unda Islom moliyasi	
instrumentlarini jalb etishdagi joriy tendensiyalar	226
Eshimov Alisher Dasmurodovich	
Tashqi savdoda notarif usullarni qo'llashning iqtisodiy oqibatlarini aniqlash	
metodologiyasi (rivojlangan davlatlar tajribasi).....	234
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Reklama xizmatlari va uning subyektlar samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish asoslari	245
Imonqulov Nuriddin Qo'shmon o'g'li	
Tijorat banklari biznes ekotizimini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	250
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
Majburiy tibbiy sug'urtaning vujudga kelishi va o'ziga xos xususiyatlari.....	256
Kenjayev Soxib Sayfiyevich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy soliq ma'murchiligini joriy etish orqali budjet-soliq siyosati	
samaradorligini yanada oshirish.....	260
Yuldasheva Shaxnoza Xojiakbar qizi	
Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida derivativlar bozorining roli	266
Shokirov Mirkamol Mirolim o'g'li	
Boshqaruv hisobida mas'uliyat markazlarini tashkil etish masalalari.....	274
Sobirov Otabek Olimjonovich	

Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	277
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Tijorat banklari foydasi va rentabilik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlilini takomillashtirish	281
Normo'minov Temurbek Sheraliyevich	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari aktivlar sifatini oshirish yo'llari	284
To'ychiyev Otabek Shamshiyevich	
Venchur kapitalining mohiyati va O'zbekistonda venchur tizimini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	288
Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna	
Innovatsiyalar: zamonaviy iqtisodiyot uchun innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash zarurati.....	293
Malikova Dilrabo Muminovna, Tursunov Jahongir Ulug'bek o'g'li	
Budjet daromadlarining shakllanishida egri soliqlarning ta'sirini ko'p omilli ekonometrik modellashtrishda tahlil qilish.....	297
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirish yo'llari	302
Abdullayev Boburjon Akbaraliyevich	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	306
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	310
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	314
O. U. Shomurodov, A. A. Suyarov, Z. U. Uroqov, J. S. Urazov, A. T. Ablahatov	
Ways to Use the Experience of Foreign Countries in Creating a Beneficial Business Environment for Entrepreneurship And Improving Taxation	319
Mukhlisa Ikramova	
Aholi turmush darajasini oshirishda moliyaviy savodxonlikning o'rni va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	325
Yusupov Muhammadali Soxib o'g'li, J.D. Xojiyev	
Temir yo'l sanoat korxonalarida ijtimoiy-mehnat munosabatlarini boshqarish bo'yicha xorijiy tajriba.....	329
Kadirova Sharofat Amonovna	
Механизм внедрения аутсорсинговой деятельности в АО “Ўзтемирйўлийўловчи”	332
Н. Э. Кахарава	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada rivojlantirish investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	337
Sharipov Bobur Anvar o'g'li	
“STEKLOPLASTIK” MJCHning bozordagi strategik holatini tahlil qilish	342
Musyeva Shoira Azimovna	
Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari	348
M. Sh. Nazarova, Z. S. Kazakova	
Methodological Foundations of Bank Lending and Classification of Factors Affecting the Features of Obtaining Loans.....	353
Raxmanova Laylo bahodirovna, A. Karimova	
Agrosanoat klasterlarda tovar-moddiy zaxiralar samaradorligini KPI orqali baholash uslubiyati.....	357
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Faol tadbirkorlar faoliyatida kambag'al oilalarni iqtisodiy-ijtimoiy holatini yaxshilash imkoniyatlari.....	362
Salamov Ibrohim, Nazarova Maryam Sharifovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich, Kudratov Rizo Turdibayevich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Xudayberdiyeva Ma'rifat Umarovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar strategiyasi tahlilining o'ziga xos xususiyatlari	369
Tursunova Shaxnoza Farxod qizi	
Процессы цифровизации АО “Hududgazta'minot”	373
Хусанов Кахрамон Нишонович	
O'zbekistonda aholi turmush darajasini oshirish yo'llari.....	378
Abdullayeva Madina Kamilovna, Eldorbekov G'ofurbek Iskandarbek o'g'li	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik subyektlari uchun kredit tizimini takomillashtirish mexanizmi.....	381
Bobayev Isroiljon Abdinabiyeich	
Mamlakatga jalb qilingan xorijiy kapitalning tovarlar va xizmatlar importi salohiyatiga ta'sirini ekonometrik modellar bilan baholash.....	386
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	

O'zbekistonda bank xizmatlari raqobatbardoshligini baholash mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari.....	394
Sh. Madraimov	
Kapital bozorida sug'urta kompaniyalar institutsional investor sifatida	397
Xasanova Lola Mamasharifovna	
Yangi O'zbekiston strategiyasida institutsional islohotlarni yanada chuqurlashtirish va ko'p funksiyali raqamlashtirishning ilmiy asoslari	400
B. B. Berkinov	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirish mexanizmlari.....	409
G'afurov Umidjon Bahodir o'g'li	
Rivojlangan mamlakatlarda keksa fuqarolarning bandligini oshirish kam ta'minlangan aholi qatlamini qo'llab-quvvatlash usuli sifatida (Yaponiya tajribasi misolida).....	413
Karimov Bekzodjon Ilxomovich	
Tashqi savdoni oshirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirish mexanizmlari	420
Pardayev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
Финансы или корпоративные финансы	426
Уринов Бобур Насиллоевич	
In Ensuring Economic Development in the Country Green Economy and its Features	432
Akhunova Shakhistakhon Nomonjanovna, Abdusattorova Mokhirabonu Abdugoppor kizi	
Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	437
Jo'rayev O'ktam Panji o'g'li	
Сокращение уровня бедности в Узбекистане.....	443
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Paxtachilik sohasida ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirishning innovatsion yechimlari va uning foydaga ta'sirini baholash	448
S. B. Inoyatov	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlash amaliyotidagi muammolar va ularni barataraf etish yo'llari	453
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlarining nazariy va ilmiy asoslari	460
O'lokulova Feruza Mansurovna	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	463
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	
Raqamli marketingni rivojlantirish zaruriyati	469
Xalmuxamedova Zebaxon Babaxanovna	
Tijorat banklari o'rtasidagi raqobatni rivojlantirish orqali fond bozorida aksiyalar narxini barqarorligini ta'minlash istiqbollari	473
M. Yuldosheva	
Konchilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarining ilmiy-nazariy asoslari	480
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekistonda banklar moliyaviy xizmatlari va ular sifatining amaldagi holati tahlili	487
Mirzayev Mirza Abdullayevich	
Oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy samaradorlikning raqobatbardoshligini institutsional tahlil qilish mexanizmi.....	492
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Integrasiya sharoitida to'qimachilik sanoatining rivojlanishi	499
Ziyayeva Muhtasar Mansurdjanovna	
Auditorlik tekshiruvini tashkil etish va o'tkazish jarayonlarini takomillashtirish	503
Karamatova Noiba Husnitdinovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	510
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Экономическое сознание и экономическое мышление: теоретический анализ.....	517
Пардаев Мамаюнус Каршибаевич, Мухаммедов Мурод Мухаммедович	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari tomonidan qurilish korxonalarini kreditlashni takomillashtirish yo'llari	522
Sultanov Baxram Begdullayevich	

Роль искусственного интеллекта в современных технологиях медиаобразования в высших учебных заведениях.....	526
Самигова Гуландом Абдужаббаровна	
Talabalarga moliyaviy yordam dasturlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	534
Mirzayeva Muhlisa Ubaydullo qizi	
Mintaqaviy investitsion jozibadorlik va investitsion siyosat: nazariy talqin	539
Muminov Akmal Tulkunovich	
Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida oliy ta'lim tizimining ta'siri	543
Nasimov Adiz Azamat o'g'li, Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Axrorov Zarif Oripovich	
Respublikada fermer xo'jaliklarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va agroxizmatlar bozorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari	548
Shukurov Ilxom Safarboyevich	
Turli mamlakatlarda oliy ta'limni moliyalashtirish yo'llari	555
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi	
Dehqonchilikni innovatsion asosda rivojlantirishning xorijiy tajribasi	560
Yuldashev G'iyos Turabekovich	
Tijorat bank xizmat turlarini islomiy bank xizmatlari orqali rivojlantirish istiqbollari	564
Bayjanova Gozsal Sarsengaliyevna	
Qishloq xo'jaligi mahsulotini baholash va hisobga olishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish	570
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Секреты интересного урока в начальной школе	577
Гараева Олеся Владимировна	
Iqtisodiyotni barqaror rivojlanishda yashil iqtisodiyotning o'rni	580
Ibragimova Gulchehra Toxirovna	
Mahsulot va xizmatlarni raqamli transformatsiyasini amalga oshirish algoritmi	584
Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, Bobojonov Azizjon Babaxanovich, Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekiston Respublikasining soliq tizimi mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish vositasi sifatida	591
Nabiyev Feruz Nurmurodovich	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
"Raqqamli iqtisodiyot" kafedrası assistent-stajyori

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlari tashkil qilish amalga oshirish yo'llari va uning yo'nalishlari ochib berilgan. Shuningdek, bu yo'nalishni rivojlantirish uchun takliflar berib o'tilgan.

Kalit so'zlar: turizm, milliy iqtisodiyot, raqqamli iqtisodiyot, bozor, resurslar, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, iqtisodiy kategoriya, turizm bozori, iste'molchi, sotuvchilar.

Abstract: This article describes the ways and directions of organizing tourism services in the digital economy. Also proposals were given for the development of this direction.

Key words: tourism, national economy, digital economy, market, resources, socio-economic relations, economic category, tourism market, consumer, sellers.

Аннотация: В трех статьях раскрываются способы организации услуг экономического туризма и их части. Внесены предложения по развитию этого направления.

Ключевые слова: туризм, национальная экономика, цифровая экономика, рынок, ресурсы, социально-экономические отношения, экономическая категория, туристический рынок, потребитель, продавцы.

KIRISH

Xalqaro turizm xizmatlarini zamonaviy texnologiyalarni jalb qilgan holda yanada rivojlantirishga bog'liq ilmiy izlanishlarning ortishiga sabab, turizm sohasining yuqori daromadliyligi hamda ulkan salohiyatga ega ekanligi iqtisodiy jihatdan asoslanib borilayotganligi bilan bog'liq jahon iqtisodiyotining eng zarur tarmog'i sifatida turizm sohasining "Jahon YalMdagi ulushi mos tarmoqlardagi multiplikativ samarani hisobga olgan holda 6 %ni tashkil etmoqda. Iqtisodiyotning turizm tarmog'i jahonda ish bilan bandlikning 6-7 %ini ta'minlovchi ish joylarini yaratishda yetakchilik qilmoqda. Xalqaro turistik tashkilot (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, turizm dunyo bo'yicha xizmatlar eksportining 30 %ini ta'minlaydi"¹.

Jahonda turizm xizmatlarini jadallik bilan rivojlantirish hamda turizm sohasida AKTdan unumli foydalanish va yangicha turistik xizmatlarni joriy qilish orqali turizm sohasiga raqqamlashtirish bilan bog'liq mexnazimlarni jalb qilish va turizm xizmatlari bozoriga raqqamli vositalarni ta'siriga qaratilgan ilmiy uslubiy tadqiqotlar keng miqyosda olib borilmoqda. Bu vaziyatda turizm sohasini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlab olish hamda iqtisodiyotda turizmni rolini oshirishning yangicha modellarini yaratishga katta e'tibor berilmoqda. Jahonda turizm sohasida raqqamli texnologiyalardan foydalanish shartlari va ularning samarali yechimlarini izlashga qaratilgan tadqiqotlarini o'tkazish hozirgi davrda ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Bugun butun dunyo nazari yangi O'zbekistonning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy 7 ta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Taraqqiyot strategiyasini amalga oshirishga qaratilgandir. "Strategiyaning "Milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, uning o'sish sur'atlarini zamon talablari darajasida ta'minlash"ga bag'ishlangan uchinchi ustuvor yo'nalishida raqqamli iqtisodiyotni asosiy "drayver" sohaga aylantirib, uning hajmini kamida 2,5 baravar oshirishga qaratilgan ishlarni olib borish"². Dasturiy mahsulotlar industriyasi hajmini 5 marta, ularning eksportini esa 10 marta oshirib, 500 mln. dollarga yetkazish³ vazifasi

1 <https://www.unwto.org/>

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. 28.01.2022-yil.

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. 28.01.2022-yil.

qo'yilgan. Ushbu vazifalardan kelib chiqqan holda kelgusi besh-yilda turizm xizmatlarini kamida 5 barobarga oshirish⁴ kabi aniq maqsadlar kelirilganligi ushbu mavzuning dolzarbligi belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 2-dekabrda PF-4861-son "O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2019-yil 5-yanvardagi PF-5611-son "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi, 2020-yil 28-maydagi PF-6002-son "Koronavirus pandemiyasining salbiy ta'sirini kamaytirish uchun turizm sohasini qo'llab-quvvatlashga doir kechiktirib bo'lmaydigan chora-tadbirlar to'g'risida"gi, 2021-yil 9-yanvardagi PF-6165-son "O'zbekiston Respublikasida ichki va ziyorat turizmini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonlari hamda mazkur sohaga tegishli boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda mazkur maqolaning tadqiqoti muayyan darajada xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Turizm xizmatlar bozorini rivojlantirishning nazariy-metodologik masalalari I.Endjeychik, F.Sherer, D.Ross, F.Kotler, Dj.Bouen, Dj.Meykenz, M.Enrayt kabi xorijlik olimlarning ilmiy ishlarida investitsiyalarni jalb qilishning umumiy jihatlari o'rganilgan. MDH mamlakatlarida turizm bozorining ayrim jihatlari bag'ishlangan tadqiqotlarni V.I.Azar, I.T.Balabanov, A.I.Balabanov, M.A.Jukova, N.I.Kabushkin, M.B.Birjakov, V.I.Nikiforov, V.S.Novikovlarning ilmiy ishlarida kuzatish mumkin. O'zbekistonda turizm sohasining turli masalalari bo'yicha K.X.Abduraxmonov, N.T.Tuxliev, G'.X.Qudratov, M.Q.Pardaev, I.S.Tuxliev, M.E.Po'latov, J.R.Zaynalov, M.M.Muxammedov, I.Ivatov, D.X.Aslanova, B.X.To'raev, O.X.Xamidov, E.V.Golisheva, A.A.Eshtaev, M.R.Boltabaev, M.T.Alimova, I.I.Ergashev, B.Sh.Safarov kabi iqtisodchi olimlar ilmiy-tadqiqot ishlarini olib bormoqdalar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada mavzu doirasidan kelib chiqqan holda ilmiy va nazariy yondashuvlar o'rganilib, mushohada qilingan. Tadqiqotda qo'yilgan maqsadga erishish uchun yo'nalish tanlab olingan. Birlamchi hamda ikkilamchi ma'lumot manbalarini chuqur o'rganish va asoslash uchun tadqiqot strategiyasi belgilab olingan. Maqolani yozishda tadqiqot metodologiyasining qiyoslash, umumlashtirish kabi usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hozirgi paytda turizm sohasining o'sishi boshqa turdosh tarmoqlarni ham rag'batlantiradi va ularda investitsion faoliyat, yangi ish joylarining yaratilishi, savdo aylanmasining kengayishi hamda o'z navbatida foydaning ortishiga olib keladi. Olingan daromadlarning bir qismi davlat budjetiga soliqlar sifatida kelib tushadi. Shu tarzda ushbu mablag'larni kelgusida turizm sohasni moliyalashtirish, aholining kam ta'minlangan qatlamlariga moddiy yordam sifatida hamda turizm sohasiga malakali kadrlarni tayyorlash uchun yo'naltirish mumkin.

Turizmni milliy iqtisodiyotning mavjud turistik resurslardan samarali foydalanish orqali aholining bo'sh vaqtlarida turistik va rekreatsiya shaklidagi turli ehtiyojlarini qondirishga yo'naltirilgan o'zaro aloqador tarmoqlari majmuyini ifodalovchi iqtisodiy kategoriya sifatida olib qaralishi maqsadga muvofiq.

"O'zbekistonning bozor munosabatlariga o'tishi qator iqtisodiy jarayonlarning paydo bo'lishi hamda ilgari keng qo'llanilmagan xo'jalik yuritishning yangi shakllari, nazariya va amaliyotining shakllanishiga olib keldi. Turizm bozori"⁵ marketing tadqiqotlari, ishlab chiqarish, ayirboshlash va taqsimlash jarayonidagi ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarni o'zida aks ettiruvchi iqtisodiy kategoriya sifatida qaralmoqda. Mazkur sharoitlarda mamlakatimizda turizm bozori rivojlanishi va shakllanishining zamonaviy tendensiyalarini tahlil qilish obyektiv zarurat hisoblanadi.

Bizni mamlakatimizda 2016-yilgacha turizmni salohiyatidan to'laonli foydalanishga qaratilgan ishlar yetarli darajada e'tiborga olinmadi. 2016-yilning oxirida turizmga strategik sektor maqomini berilishi ushbu sohada ilmiy izlanishlarga kengayishiga sabab bo'ldi.

O'zbekiston Respublikasida 2026-yilgacha turizmni rivojlantirishga quyilgan aniq maqsadlarga qaraydigan bo'lsak, turizmga hukumatning asosiy e'tibori ichki va kiruvchi turizmni yanada rivojlantirish orqali turistik xizmatlar eksportini bir necha marta oshirishni ta'minlashga qaratilgan.

Turizm xizmat bozori turistik xizmatlarning xaridori (talabni taqdim etuvchilar) va sotuvchilarni (mahsulot bilan ta'minlovchi) birlashtiruvchi institut sifatida qaraladi. Boshqa tovar bozorlaridan farqli o'laroq, turizm xizmat bozorida tovarning sotuvchidan xaridorga ko'chishi kuzatilmaydi, balki xaridorlar, ya'ni turistlar tayyorlangan xizmatlarni, turmahsulotni olish uchun belgilangan manzilga qarab harakat qilishadi. Turizm xizmat bozori subyektlari, ya'ni turistik mahsulot ishlab chiqaradigan va iste'mol qiladigan jismoniy va yuridik shaxslarning mavjudligi bilan tavsiflanadi.

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. 28.01.2022-yil.

5 Institutional development of socio-economic and financial systems: national economy in a global environment <https://core.ac.uk/download/pdf/300244125.pdf>

Shuni alohida ta'kidlab o'tish lozimki, turizm xizmat bozorining iqtisodiy mohiyati ko'p jihatdan turizm keng qamrovli bo'lgan multiplikativ samara ta'siriga asoslanadi. Turizm nazariyotchilaridan biri bo'lgan Irena Endjeychikning ta'kidlashicha, "multiplikativ samaraning ta'siri natijasida turizm yaratilgan bitta ishchi o'rni turizm bilan hamkorlik tizimi orqali bog'langan boshqa soha va tarmoqlarda yettita yangi ishchi o'rnini yaratadi".

Turistik xizmatlar eksportini ortishi respublikamiz iqtisodiy rivojlanishining samarasi sanalib, turizm sohasining mamlakatimiz iqtisodiyotidagi ulushini hamda aholining turmush darajasiga ta'sirini ijobiy tomonga o'rnatishini ta'minlash lozim. Respublikamizda turistik xizmatlar bozorining shakllanishi uchun qator shartlarni amalga oshirish zarur. Bular tabiiy-geografik, madaniy-tarixiy, tashkiliy-iqtisodiy va ijtimoiy-iqtisodiy shartlar sanaladi (1-jadval).

1-jadval: Turizm xizmatlarini yaratishi hamda shakllanish shart-sharoitlari⁶

Tabiiy-geografik	Madaniy-tarixiy	Tashkiliy-iqtisodiy	Ijtimoiy-iqtisodiy
mamlakat yoki hududning tabiiy-geografik joylashuvi	diniy, madaniy, tarixiy va diqqatga sazovor joylarning mavjudligi	me'yoriy-huquqiy baza	aholi soni va tarkibi
tabiiy, inson qo'li bilan yaratilmagan turistik-rereatsion resurslarning mavjudligi	yangi bilim va sayohatga undovchi madaniy qadriyatlarning mavjudligi	solliq-kredit siyosati	
iqlm sharoiti, tabiiy tog'lar daryolar va cho'larning mavjudligi		innovatsion-investitsiya muhiti	aholining daromadlar darajasi
	ekologik madaniyatning o'sishi	dotatsiya va subsidiyalar, faoliyatni litsenziyalashtirish	xududlarning ijtimoiy xavfsizligi

Hozirgi sharoitda sayohatchilar uchun quyidagi turistik distinatsiyalar ommabop bo'lmoqda (misol uchun Tashkent viloyati yoki Farg'ona kabilar). Qiyin iqlimiy sharoit hamda joylashgan manzilning uzoqligi bo'lsa ikkinchi tarafdin odamlarni diqqatini tortadigan joylarning ko'pligiga qaramasdan barqaror sayyohlar oqimini ta'minlash qiyin masala.

Madaniy hamda tarixiy sharoit turizm sohasini rivojlanishiga ikki yo'nalishda ta'sir qiladi.

Birinchidan, tarixiy qadamjolar hamda qadimgi inshootlar (Samarqand, Toshkent, Surxandaryo, Buxoro va Xiva) va inshootlarning o'z holicha saqlanib qolganligi bilan turistik mashrutlarga sayyohlar oqimini oshirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, sayyohlarning oqimini ortishi o'sha hudud aholisining savodini oshirib madaniyatini yanada yuksaltirishi, aholining yangi tillarni o'rganishiga turtki bo'ladi. Keyingi sharoitlarga tashkiliy iqtisodiy mexanizmlarni joriy qilish orqali erishiladi. Bunda asosiy vazifani davlat bajaradi.

Turistik xizmatlarni rivojlanishi jahon iqtisodiyotiga judayam katta ta'sir qilmoqda bularga ITT, aholi daromadlarining o'sishi, turizm moddiy-texnik bazasining rivojlanishida aks etadi. Natijada moddiy ishlab chiqarishning nomoddiy ishlab chiqarishga transformatsiyasi kuzatiladi va xizmatlar iste'moli, jumladan, turistik xizmatlar iste'moli ham ortib boradi.

"Zamonaviy kompyuter texnologiyalarining rivojlanishi xizmat ko'rsatishning yangi yo'nalishlarining paydo bo'lishiga, internet tarmog'i bo'ylab turizm infratuzilmasining rivojlanishiga olib keldi (Onlayn bronlash tizimlari, internet marketing)"⁷.

Ijtimoiy omillar – bu insonlarning turmush sharoiti bilan bog'liq omillardir. Jahon turizmini rivojlanishiga mehnat ta'tili hamda bayram kunlariga berilgan ta'tillar judayam katta ta'sir qilmoqda.

Me'yorlovchi omillarni xalqaro va mahalliy omillarga bo'lish mumkin. Xalqaro omillarga mavsumiylik, siyosiy vaziyat, iqtisodiy va tabiiy shart-sharoitlar kiradi. Turizm bozorining muhim xususiyatlaridan biri turistik talab va taklifning mavsumiyligidir.

Keyingi o'n yillikda xorijiy olimlarning ilmiy ishlarida turizmning mavsumiylik masalalariga yetarlicha to'xtalib o'tilgan, chunki bu omil hududlarda turistik bozorining rivojlanishiga imkon beradi, uning ta'sir darajasi esa turizmni boshqarish sohasiga oid davlat dasturlari asosida tartibga solinadi.

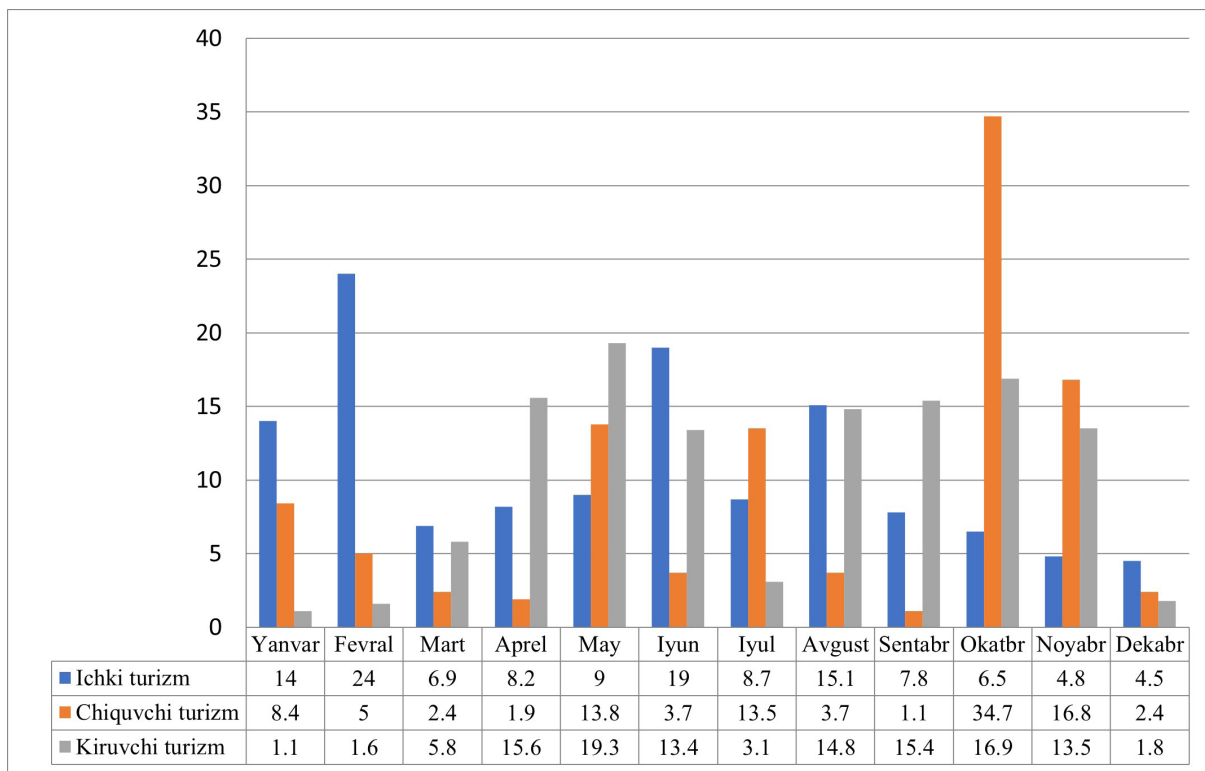
Vaqt hamda fasillar almashinuvi bilan bog'liq jihatlar ham sayyohlar oqimining ma'romiyligini buzuvchi asosiy salbiy omillarda biri sanaladi. Turdosh tarmoqlar ham mazkur muammodan katta aziyat chekadi, chunki ular ushbu muammodan xalos bo'lish maqsadida doimiy yashash joyini o'zgartirish imkoniyatiga ega emas.

6 Muallif ishlanmasi

7 Прогнозирование социально-экономических параметров рынка услуг как способ снижения угроз развития предпринимательства. <http://elibrary.ru/item.asp?id=30607017>

Respublikamizda turizm sohasining faoliyatida fasillar almashinuvi mamlakatimizning iqlimiy sharoitlari va turistik mahsulotni shakllantirishda, asosan, mavsumiylik kabi salbiy omillar muhimlik kasb etadi (2-rasmga qarang).

2-rasm: O'zbekistonda sayohat qilish oylar kesimiga ko'ra 2021-yilda xizmat ko'rsatilgan sayohatchilar soni⁸

Mamlakatimiz turistlarining o'z imkoniyatlaridan kelib chiqib, dam olishni asosan yoz oylarida amalga oshirishlarining turg'un holati shakllangan bo'lib, bu oylarda sayohatlar hajmi 42,8% (iyun, iyul va avgust oylari) ga to'g'ri keladi. Bunda, asosan, oilaviy dam olishga e'tibor beriladi – sentyabrda sayohatlar sonining 2 karra (avgust oyida 15,1 % dan sentyabr oyida 7,8% ga tushgan) tushib ketishi o'quv yilining boshlanishi bilan izohlanadi, o'rtacha oilaviy sayohat 3 kishidan iborat bo'lgan oila bilan amalga oshiriladi.

Xorijlik sayyohatchilarning kelish dinamikasi umumiy xizmat istimolchilarining soniga qaraganda aprel, may va iyun oylarida 48,3 %, oktyabr va noyabr oyida 30,4 % ga yetgan, asosan, oylarning mutadil iqlim paytiga to'g'ri keladi hamda uning o'zgarish sur'ati asosan mavsumiy ko'rsatilgan oylarni tashkil qiladi.

2021-yilda va boshqa yillarda ham yanvar, fevral va dekabr oylarida sayyohlar sonining judayam kamayib ketishi turoperator orqali tayyorlangan turistik tahlillarning ta'sirchanligining kamligi hamda ushbu oylarda turistlarni jalb qiladigan ommaviy tadbirlarning yo'qligi orqali hisoblanadi, bundan kelib chiqqan holda oilaviy hamda guruh bo'lib keladigan turistlarning turizm xizmatlari bozorida ahamiyatini pasayishiga asos bo'ladi.

“O'zbekiston turistik xizmatlar bozorida xalqaro hamjamiyat tomonidan “turistik inqilob”, deya tarflanadigan turmahsulotlarga o'sib borayotgan talab ayniqsa⁹ “turistik mavsum” ya'ni (mart-iyun, sentyabr-noyabr) oylarida 100 % ga to'ladi va mavjud joylashtirish vositalari mavsum davrida ushbu talabni qondirish imkoniyatiga ega bo'lmaydi, natijada turistlarga past sifatli xizmatlar taklif qilinadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagilardan xulosa qilgan holda turizm xizmatlarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishda eng avvalo so'nggi yillarda boshlangan ishlarni davom ettirishni ko'zda tutgan holda alohida e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan quyidagi yo'nalishni belgilab olish maqsadga muvofiq bo'lib, ular:

- joylashtirish vositalari bo'yicha, zamonaviy va brend mehmonxonalar hamda hostel, oilaviy mehmon kabi hamyonbop joylashuv vositalarida innovatsion texnologiyalarni qo'llashni tezlashtirish, shuningdek, AirB&B tizimi bo'yicha kvartiralar berish mexanizmlarini tatbiq qilish;

8 O'zbekiston Respublikasi davlat statistika qo'mitasining “O'zbekistonda turizm” statistik to'plami (2020-y) ma'lumotlari asosida tayyorlandi.

9 Современное состояние и тенденции развития туризма в мировом сообществе и в Узбекистане. <http://elibrary.ru/item.asp?id=32438712>

- zamonaviy texnologiyalarni transport logistikasiga olib kirish, turistik oqimni oshirish va diversifikatsiyalash uchun bir-birini o'zaro to'ldirib turuvchi ichki va tashqi transport turlarini hisobga olgan holda, yagona, xavfsiz va innovatsion transport logistikasini rivojlantirish;
- amaliy axborot-ma'lumotnomalar orqali madaniy meros subyektlari bo'yicha, sayyohlar uchun tizimni yaratish, smart-turizm texnologiyalarini tatbiq qilish, turniketlar va videokuzatuvlar tizimlarini o'rnatish orqali madaniy meros subyektlari, muzeylar, teatrlar, badiiy galereyalar faoliyati samaradorligini oshirish;
- turizm "monetizatsiyasi" bo'yicha, eng avvalo aviatashuvlar, joylashuv vositalari xizmatlari, sayyohlarning ovqatlanishini tashkillashtirish, madaniy-ko'ngilochar tadbirlar va ishlab chiqarilayotgan suvenir mahsulotlar uchun moslashuvchan narx siyosatini o'rnatish orqali turizm "monetizatsiyasi"ni oshirish;
- turizm raqamli innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash masalalarini o'rganish bo'yicha respublika guruhini tuzish va yil davomida mahalliy vazirlik va idoralar mutaxassislariga turistik sektor ekspertlari hamda vakillari bilan birga vaziyatni yaxshilab o'rganish va turizm innovatsiyalarni qo'llashga to'sqinlik qilayotgan muammolar yechimini topishga doir aniq takliflar aks etgan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish lozim.

Jahon turizmida qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalardan kutilayotgan yangiliklarga va joriy qilinayotgan o'zgarishlarga biz ham tayyor turishimiz lozim. Bugungi kunda raqobat shu darajada rivojlanmoqdaki, unda yengib chiqish uchun strategik rejalar ishlab chiqishda yuqoridagi kabi axborotlardan to'g'ri yo'nalish olishimiz lozim bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining qonunlari, Prezident farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari.
3. Monografiya, ilmiy maqola, patent, ilmiy to'plamlar, kitob va risolalar.
4. Statistik to'plamlar va internet resurslari.
5. "Zarafshon milliy bog'i" 2018–2022-yil hiobot ma'lumotlari.
6. Samarqand viloyati turizm va madaniy meros boshqarmasi hisobot ma'lumotlari.
7. Samarqand tumani passporti.
8. "O'zbekturizm" MK materiallari.
9. https://uz.wikipedia.org/wiki/Qizil_kitob-internet_ensiklopediya.
10. http://www.wellbeingwizard.com/index.php?option=com_content&task=view&id=570- iqtisodiy formulalar va atamalar sayti.
11. <https://www.ecosystemvaluation.org> – Ekotizimni baholash bo'yicha sayt.
12. Norchaev A. Xalqaro turizmni rivojlantirishning iqtisodiy o'sishga ta'siri. Iqt. fan. nomz. ...diss. 2004. –B. 120.;
13. Ro'ziyev S. O'zbekiston madaniy turizm bozori va uning istiqbollari. Iqt. fan. ...diss. –T., 200912.
14. Usmanova D. Osobennosti formirovaniya turistskogo produkta i perspektivnye napravleniya ego razvitiya. Iqt. fan. ...diss. – Samarqand, 2009. –B. 25.;
15. Mikolaj Czajkowski, Marek Giergiczny, Jakub Kronenberg, Jeffrey Englin "The Individual Travel Cost Method with Consumer Specific Values of Travel Time Savings" Environmental and Resource Economics (2019) 74:961–984
16. Sims R (2009) Food, place and authenticity: local food and the sustainable tourism experience. Journal of Sustainable Tourism 17(3):321-336. doi: 10.1080/09669580802359293.
17. Susan Snyman "The impact of ecotourism employment on rural household incomes and social welfare in six southern African countries" January 2014 Tourism and Hospitality Research 14(1-2):37-52
18. Печеритса, Э.В., Шевченко, М.И. Мировой опыт развития агротуризма [Текст] // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. 2012. № 41. – С. 44-53.
19. Po'latov M.E. Biznes faoliyatini baholash integral mezonini hisoblab chiqishning zamonaviy modellari. O'zbekiston iqtisodiy axborotnomasi. –T., 2011. №4. –B. 23-26.;
20. Бобасенок А. "Виды экологического туризма", Туризм и отдых. –№47 2010-170с.
21. Bobokulov S. KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHDA XARAJATLARNI OPTIMALLASHTIRISH //THE INNOVATION ECONOMY. – 2023. – T. 1. – №. 02. – С. 92-100.
22. Bobokulov S. B. et al. O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTI SHAROITIDA ELEKTRON BIZNESNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI //YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT. – 2023. – T. 1. – №. 10. – С. 524-529.
23. Bobokulov S.B. Diversifying the service field under digitalization //American Journal of Interdisciplinary Research and Development. – 2022. – V. 11. – ISSN Online: 2771-8948. – P. 218-224.
24. Bobokulov S. B. et al. Methods of increasing efficiency of the public utilities //International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development. – 2019. – V. 1. – №. 1. – P. 7-10.
25. Бобокулов С. Б. Роль модернизации в повышении эффективности системы коммунальных услуг //Экономика и предпринимательство. – 2020. – №. 7. – С. 820-822.
26. Baxronkulovich, Bobokulov Sanjar, and Qadamboyeva Dilso'Z. Doniyor Qizi. "RAQAMLI IQTISODIYOTI SHAROITIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI." Journal of marketing, business and management 2.7 (2023): 9-15.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.